

חסד של קבלה

זכור לי בתקופת ילדותי בימי שבת וחג, אותו יהודי חביב ויקר שהיה עובר בין שורות המתפללים בבית הכנסת ומציע טבק בקופסת כסף קטנה. היה אותו יהודי מתמלא בנחת ובאושר על כול מתפלל שהיה מטריח את קצות האגודלים ונוטל קורטוב של גרגירי טבק. זכורים לי אותם מתי מתפללים שהיו קדים ראשם ופוטרים את איש הטבק היקר ב"לא תודה" מנומס. ואני, כך זכור לי, השתדלתי לענות ב"כן תודה" תוך שאני אוסף בשתי אצבעותיי גרגירי טבק ספורים. הייתי מריח אותם קמעה ומנקה את שאריות הטבק מאצבעותיי, אחרי שהיהודי היקר היה ממשיך בדרכו.

כמה שזה ישמע מוזר, לטבול את קצות האצבעות בקופסת הטבק ולהריח בנוכחות היהודי היקר, למרות שאני לא מחסידי הטבק המובהקים - לזה אני קורא "חסד של קבלה". כן, אני מאמין שיש מושג כזה בעולם הערכים. לקבל דבר שהוא לא ממש נצרך, ממישהו שכול כך רוצה להעניק. זה בא לידי ביטוי כמעט בכל צעד בחיים. כשאימא מבקשת להעניק לבנה אהבה, והבן מכיל את אהבתה. כשחבר מבקש לספר רעיון/הצעה לחבר שמוכן להקשיב ולהגיב גם אם הדברים אינם "משהו משהו". כשסבא רוצה להעניק לנכדו מתנה שכבר אינה רלוונטית בעידן שלנו, ובכול זאת הנכד לוקח ואומר תודה סבא. כל אלו מקרים שהשותף בין כולם הוא "חסד של קבלה".

אלטרואיזם הוא צורך בסיסי אצל כול אחד, והוא נובע מהצורך להעניק, לתת, להרעיף חום ואהבה, לדאוג לאחר – כול אלו ביטויים של נתינה, וכול עוד אין מי שיקבל, צורך הנתינה לא בא לידי מימוש. ב"הפוך על הפוך" ניתן לומר שבחסד של קבלה מתהפכות היוצרות – המקבל הוא הנותן, והנותן הוא המקבל.

צורך הנתינה בא לידי ביטוי משמעותי בפרשיות השבוע "תרומה" ועד "פקודי" (סוף ספר שמות). התורה מספרת על העם שנמצא בהתגייסות כוללת להשיג את המשאבים הנדרשים למלאכת המשכן (שמות פ' לה): "וַיָּבֵאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמִלְאֶכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְלְכָל עֲבֹדָתוֹ וְלִבְגְדֵי הַקֹּדֶשׁ". נדיבות הלב, היא הבסיס לכול נתינה, והיא מופיעה בהדגשה לכול אורך הפרשיות שעוסקות בגיוס התרומה לבניין המשכן.

תהליך גיוס התרומות נראה מרשים ומעורר התפעלות, כול עוד יש תאום וזיקה בין הנתינה והקבלה. כל עוד יש צורך בכול התרומה. ברם, מה קורה כשאין עוד צורך בתרומה, ובכל זאת יש צורך גדול בנתינה? נתינה שאינה תלויה בקבלה? נתינה שנובעת ממעיין אלטרואיסטי בלתי נדלה לתת ולתת, אך אין מי שיקבל?! - על המציאות הזאת מספרת התורה בפרשת "ויקהל".

החכמים באים אל משה בבחילות ומתריעים על עודפים גדולים בתרומה: "מִרְבִּים הָעָם לְהֵבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לְמִלְאֶכֶת אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ". אין לנו מה לעשות עם כול התרומה, הם מתלוננים. בעקבות כך, מצווה משה לחדול מהבאת תרומות נוספות: "וַיִּצְוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִחְנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשׂוּ עוֹד מִלְאֶכֶת לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּפְּלֵא הָעָם מִהֵבִיא". אולם, אז מתעוררת השאלה, מה עושים עם כול התרומה העודפת? - על כך מספרת התורה את שהתרחש (פסוק ז'): "וְהַמִּלְאֶכֶת הִיְתֵה דָיִם לְכָל הַמִּלְאֶכֶת לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר".

הפרשן "אור החיים" מעורר שאלה מעניינת בנוגע לכפל הלשון **דים והותר**. אם היה "דים" (מספיק) - לא היה "הותר" (עודף), ואם היה "הותר" - לא היה "דים"! מדובר בשני ביטויים סותרים לכאורה! על כך עונה ה"אור החיים" תשובה מאלפת ומרגשת: "ואולי שישמיענו הכתוב חיבת בני ישראל בעיני המקום. כי לצד [למרות] שהביאו ישראל יותר משיעור הצריך, חש ה' לכבוד כל איש שטרחו והביאו, ונכנס כל המובא בית ה' במלאכת המשכן". למרות העודף הגדול בתרומות, על מנת שלא לפגוע ברגשות התורמים, אירע נס וכול העודף נכנס בתוך המשכן. למראית עין, לכול התרומה היה צורך וחשיבות.

למדים מכאן מוסר השכל גדול ובעל ערך חשוב. בצד החשיבות הגדולה לתת ולהעניק, קיימת חשיבות גדולה גם לקבל. מסתבר, ששניהם, הנתינה והקבלה, נובעים משורש משותף - הנתינה.